

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

682

VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2003

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka kila sehemu **B** na **C**
3. Sehemu **A** ina alama 40, sehemu **B**, na **C** zina alama 30 kila moja.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org



SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Eleza dhana ya vitendo katika kujifunza hisabati.

Dhana ya vitendo katika kujifunza hisabati humaanisha kujifunza kwa kufanya, ambapo mtoto hushiriki moja kwa moja katika shughuli za kihisabati. Mtoto hutumia mikono, macho, na akili yake kushika, kuhesabu, kupanga, na kulinganisha vitu.

Katika elimu ya awali, vitendo humsaidia mtoto kuelewa hisabati kama uzoefu halisi badala ya maarifa ya kukariri. Njia hii hujenga uelewa wa kudumu kwa sababu mtoto hujifunza kupitia uzoefu wake mwenyewe.

2. Taja faida nne za kujifunza hisabati kupitia michezo.

Kujifunza kupitia michezo huondoa hofu ya hisabati kwa mtoto. Mtoto huona kujifunza kama shughuli ya kufurahisha.

Michezo huongeza umakini wa mtoto kwa sababu inahusisha harakati na ushindani wa kirafiki. Hii huongeza hamasa ya kujifunza.

Pia michezo humsaidia mtoto kujifunza kwa kushirikiana na wenzake. Ushirikiano huongeza uelewa kupitia kubadilishana mawazo.

Aidha michezo hujenga kumbukumbu nzuri kwa sababu mtoto hukumbuka alichojifunza akiwa anacheza.

3. Bainisha umuhimu wa mpangilio wa shughuli darasani.

Mpangilio wa shughuli humsaidia mwalimu kudhibiti muda wa somo kwa ufanisi. Hii huwezesha malengo ya somo kufikiwa.

Kwa mtoto, mpangilio hujenga nidhamu na uelewa wa hatua za kujifunza. Mtoto hujua nini cha kufanya na lini.

4. Eleza maana ya kujumlisha kwa mtoto wa elimu ya awali.

Kujumlisha kwa mtoto wa elimu ya awali humaanisha kuongeza vitu viwili au zaidi ili kupata jumla. Mtoto hujifunza dhana hii kwa kutumia vitu halisi.

Katika hatua hii, kujumlisha hufundishwa kama kuongeza idadi ya vitu badala ya kutumia alama za kihisabati. Hii hujenga uelewa wa msingi.

5. Taja vifaa vitatu vinavyoweza kutumika kufundishia kutoa.

Mawe madogo yanaweza kutumika kwa kutoa kwa kuondoa baadhi ya mawe kutoka kwenye kundi.

Vijiti vinafaa kwa sababu vinaweza kuhesabiwa na kuondolewa kwa urahisi.

Vifuniko vya chupa vinaweza kutumika kuonyesha dhana ya kutoa kwa vitendo.

6. Eleza tofauti kati ya kufundisha hisabati kwa watoto wakubwa na wadogo.

Kwa watoto wadogo, ufundishaji huzingatia vitendo, michezo, na vifaa halisi. Mtoto hujifunza kwa kufanya.

Kwa watoto wakubwa, ufundishaji hujikita zaidi katika nadharia na alama za kihisabati. Hapa mtoto hutumia zaidi kufikiri kimantiki.

7. Bainisha nafasi ya mwalimu katika kuandaa vifaa vya kujifunzia.

Mwalimu ana jukumu la kuchagua na kuandaa vifaa vinavyolingana na malengo ya somo. Vifaa sahihi huongeza ufanisi wa ujifunzaji.

Pia mwalimu anahakikisha vifaa ni salama na vinawafaa watoto. Hii humlinda mtoto na kuongeza ushiriki.

8. Eleza dhana ya kulinganisha urefu wa vitu.

Kulinganisha urefu ni uwezo wa mtoto kutambua vitu virefu na vifupi. Dhana hii hujengwa kwa kuangalia na kulinganisha vitu halisi.

Kupitia kulinganisha urefu, mtoto hujifunza kutumia hisia zake badala ya vipimo rasmi.

9. Taja mbinu mbili za kuimarisha kumbukumbu ya namba kwa mtoto.

Kurudia kwa kutumia nyimbo na mashairi husaidia mtoto kukumbuka namba kwa urahisi.

Kutumia michezo ya namba huongeza kumbukumbu kwa sababu mtoto hujifunza kwa furaha.

10. Eleza umuhimu wa mawasiliano darasani wakati wa kujifunza hisabati.

Mawasiliano humsaidia mtoto kuelewa maelekezo ya shughuli za hisabati. Lugha wazi huongeza uelewa.

Pia mawasiliano humwezesha mtoto kueleza anachofikiri, jambo linaloimarisha kufikiri kihisabati.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

11. Fafanua namna mwalimu anavyoweza kufundisha dhana ya namba kwa kutumia picha.

Mwalimu anaweza kutumia picha zinazoonyesha idadi ya vitu ili mtoto ahesabu kwa kuona. Hii humsaidia mtoto kuhusisha namba na picha.

Pia picha huongeza mvuto wa somo na kumfanya mtoto awe makini zaidi.

12. Eleza umuhimu wa kutumia lugha rahisi katika ufundishaji wa hisabati.

Lugha rahisi humsaidia mtoto kuelewa dhana bila kuchanganyikiwa. Maneno magumu humzuia mtoto kuelewa.

Pia lugha rahisi humwezesha mtoto kuuliza maswali na kushiriki kikamilifu.

13. Eleza changamoto za kufundisha hisabati katika madarasa yenye wanafunzi wengi.

Changamoto mojawapo ni ukosefu wa muda wa kumshughulikia kila mtoto. Hii hupunguza ufuatiliaji wa mtu mmoja mmoja.

Changamoto nyingine ni upungufu wa vifaa vya kujifunzia. Suluhisho ni kutumia vifaa vya mazingira ya karibu.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

14. Eleza mchango wa nyimbo na mashairi katika kujifunza kuhesabu.

Nyimbo na mashairi humsaidia mtoto kukumbuka mfuatano wa namba kwa urahisi. Midundo huongeza kumbukumbu.

Pia huondoa hofu ya hisabati kwa sababu mtoto hujifunza kwa furaha.

15. Fafanua namna vitendo vya kila siku vinavyoweza kutumika kufundishia hisabati.

Vitendo vya kila siku kama kuhesabu vyombo au matunda humsaidia mtoto kuona matumizi ya hisabati katika maisha.

Hii hujenga uelewa wa kweli na wa kudumu wa dhana za kihisabati.

16. Eleza umuhimu wa kumjengea mtoto msingi mzuri wa hisabati katika elimu ya awali.

Msingi mzuri humsaidia mtoto kuelewa masomo ya hisabati ya ngazi za juu kwa urahisi.

Pia hujenga kujiamini na mtazamo chanya wa kujifunza hisabati.